

ב. חוק לעידוד הסרט הישראלי, תשי"ד — 1954 *

(קריאה שניה וקריאה שלישית)

ישראליים בלבד, הוסיפה הוועדה סעיפים על הסרט הישראלי, ובוה הצדיקה למעשה את שמה של הצעת החוק.

בעת הדיונים בוועדה הוצעו והוכנסו להצעת החוק שינויים ותוספות אחדים על דעת הוועדה כולה. כך, למשל, לעומת מה שנאמר בהצעה המקורית, שכל יומן ישראלי צריך להיות מורכב מ-60% של חדשות הארץ, מאירעות המתארים את החיים התרבותיים, הכלכליים ואחרים של ישראל, ו-40% של נושאים אחרים — חדשות-חוץ או דברים שאינם נכנסים לתחום ההגדרה של יומן; — שינתה הוועדה את הדבר וקבעה מינימום ומאכסימום של מטרים של היומן הישראלי. היא קבעה מינימום של מאתיים מטר בכל יומן, שצריכים להכיל את אותן החדשות, הערכים התרבותיים והציבוריים שהחוק התכוון להביא אותם לראיית הצופים והציבור הרחב.

כפי שהוסבר כבר בעת הגשת החוק, מטרתו של החוק היא לעודד ייצור יומנים ישראליים, מתוך ההכרה שיומן

היו"ר י. שפרינצק:

אנו עוברים לסעיף י' של סדר-היום: חוק לעידוד הסרט הישראלי, תשי"ד—1954.

רשות-הדיבור לחבר-הכנסת רימלט, בשם הוועדה.

אלימלך רימלט (יו"ר ועדת-המשנה לחוק לעידוד הסרט הישראלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה: אחרי הדיונים והנושאים הכבדים והרציניים שבהם עסק הבית עד כה, אני מתכבד להגיש בשם הוועדה המשותפת של ועדת-הפנים וועדת-החינוך והתרבות חוק המטפל בנושא שיש בו כדי להרחיב את הדעת — חוק לעידוד הסרט הישראלי.

הוועדה קיבלה לדיון חוק מסגרת בשם חוק לעידוד הסרט הישראלי, ובעבודתה במשך שבועות רבים הרחיבה את המסגרת. בריבזמן שההצעה שהוגשה לה דיברה ביומנים

* „דברי הכנסת“, חוב' ב', עמ' 82; נספחות.

אילו הוסיפו למשל. שעיבודו בספרד חלקו הגדול של סרט על האינקביזיציה, נושא הקשור בהיסטוריה של עמנו, ורצו להבליט את המקומות שבהם התרחשו המאורעות — הייתי מבין אבל לא מתקבלת על דעתי האפשרות לעבד 80% מהסרט בחוץ-לארץ ולקרוז לו סרט ישראלי. אינני חושב שראוי לעודד עיבודם של סרטים בחוץ-לארץ במקום שיעשה הבד בארץ.

לכן אני מבקש מאת הכנסת לקבל את הסתייגותינו כפי שהוגשו.

יעקב ריפתין (מ"ם):

הדוני היושב-ראש, חברי-הכנסת, בעקבות הדברים של יושב-ראש הוועדה, רוצה גם אני להביע איחולים וברכה להתפתחות החלוצי הצעיר של הסרט הישראלי. בה דאי נחוצה למפעל זה עזרה לא רק עלידי חוק, אלא גם עלידי סיוע ממשי. המפעל הזה זקוק לעידוד הציבורי. היינו רוצים לראות במפעל הזה מפעל שישמר מדרכים נרות שהולך בהן הסרט בארצות רבות בעולם. אנו מקווים שהסרט הישראלי לא יהיה סרט המביא לטשטוש ההכרה של האדם, לקלקול המידות של האדם, אלא יבטא את הרוח היוצר של בוני המולדת ויחנך - לפי רוח האמת של המרד הסוציאלי הקיים גם בארצנו במגמה לחיים טובים יותר ומתקונים יותר.

כוונתנו היא לכך שהיומן לא יהיה רק יומן של הצגת שרים, עם כל הכבוד להם, ולא רק יומן לרפרונטאציה, אלא יהיה יומן לחיבור האמת של חיינו; כי רק האמת הזו, גם בשיאים של היצירה החלוצית שלה וגם בצילום האמיתי של העוני והסבל בארצנו, יכולה לחנך את הציבור שלנו לקראת התקדמות.

הצעותיו של חברי-הכנסת ארם, שאני בא לתמוך בהן, מכוונות נגודת. אחת — להגביל את סמכויות השר אשר התפקיד היה יוטל עליו; אולי לסייע לו — אם אתם מעדיפים נוסח מתוך יותר — עלידי פיקוח ציבורי דמוקראטי רחב יותר. אין אנו חושבים שתפקיד כזה, בדומה לתפקידים אחרים כמו רדיו ופעולות מסוג זה, טוב שיעשה בלי פיקוח ציבורי-דמוקראטי רחב. הצעותיו של חברי-הכנסת ארם, שאני בא לתמוך בהן, גם לגבי הרכב ועדת-הביצוע ואופן בחירתה ובעיקר לגבי הרכב המועצה, מכוונים לפיקוח כזה. אני סבור שדווקא בטפול בצמח הרך הזה של הסרט הישראלי צריך להיזהר משגיאות של ביורוקראטיה או של שלטון ממשלתי מופרז; ואני חושב שכל בעלי הטעם הטוב והרצון הטוב צריכים לעודד את המגמה הזאת של הדמוקראטיה לגבי עניני האמנות בכלל ולגבי עניני הסרטים בפרט.

אלימלך רימלט (י"ר) ועדת-המשנה לחוק לעידוד הסרט הישראלי):

הדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. לפני שאעבור לתשובה על ההסתייגות, ברצוני להעיר הערה אישית בקשר להסתייגות שנושמה על שמי. אמנם אני חושב שהכרחי לסייג את האפשרות של תעמולה מפלגתית בסרט הישראלי, אבל לאחרי שיקול נוסף באתי לידי הכרה שאי-אפשר אגב חוק זה להכניס הגדרה של תעמולה מפלגתית.

בקשר לחינוך וממלכת מעבד כעת משרד-החינוך והתרבות תקנות האוסרות תעמולה פוליטית ומפלגתית בבתי-הספר. לאור הדברים האלה נוכל ללכת גם בסיגים ובמניעת תעמולה מפלגתית בשטחי תרבות אחרים. אני משאיר לי זכות, כחבר-כנסת, להגיש הצעת תיקון לחוק זה לאחר סיום הבידורים האלה במשרד-החינוך והתרבות, ואשר להצעת חוק הסרט הישראלי, — אני מסיר את הסתייגותי.

ישראלי וחדשות הארץ ממלאים תפקיד חינוכי, לאומי ותרבותי ממדרגה ראשונה. ואשר לסרט הישראלי, הרי לא יכלו חברי הוועדה להתעלם מן הנסיגות המעניינים והראשונים — אם לא להתמש במלה שולצערנו ושחקה יותר מד, נסיגות חלוציים" — לייצור סרטים ישראליים בישראל, וגם מן העובדה כי סרטים שיוצרו בארץ והמתארים הווי ישראלי זכו בחוץ-לארץ להצלחה מסויימת. אמנם ישנם בחוק סייגים מסויימים ביחס להכרה בסרט שיוצר במדינה. החוק, בעקבות התחיקה הקיימת בהרבה ארצות, מכניס כן מעין שיטה של מיכסה, חובה על בתי-הקולנוע להציג מספר שעות מסויים במשך תקופה של שנה סרטים ישראליים-המתאימים לדרישות החוק. מועצת הסרט המוקמת לפי חוק זה היא המוסד מכת להחליט איזה סרט שנוצר בארץ זכאי לקבל את ההנאה, את העידוד ואת ההגנה של חוק זה.

אני מבקש בשם הוועדה לקבל את הצעת החוק. עלידי כך לא רק שנועד את ייצור היומנים הישראליים, כי אם אני מניח ומקווה שחוק זה ישמש כוח מניע ומעודד להמשך הנסיגות החשובים, הן מבחינה תרבותית-לאומית והן מבחינה כלכלית, לייצור סרטים ישראליים.

חיים מגוריכהן (תנועת החרות):

כנסת נכבדה, ואה עושה הכנסת בהביאה הצעת חוק לעידוד הסרט הישראלי. כבר הסביר קודמי, שגם מבחינה כלכלית וגם מבחינה תרבותית עשוי הדבר להביא תועלת למדינה. אולם דבר זה לא צריך שישאר בחינת אליה וקוץ בה; ורצוני לפרש את דברי.

עלינו לדאוג קודם-כל לכך שהסרט ישרת את כל הציבור ויעניין את כל הציבור, ולכן יש להוציא ממנו כל תעמולה מפלגתית המשרתת חוגים מסויימים בלבד. ואם אני אומר תעמולה מפלגתית, הרי עלי לציין כי כבר היו תופעות כאלה, אולם אז לא היה חוק שאוסר בכנסת האוסר על מפלגה כלשהי לנצל סרט לצרכי תעמולה.

אני מציע אי-פוא להוסיף בסעיף הראשון של החוק, לאחר המלים, "סרט שהוא כולו או בעיקרו פרסומת מסחרית" את המלים: "או תעמולה מפלגתית", כיוון שכבר אירע שביצירת יומן מסויים על הופיעו גופים שהשתתפו באחד המיפיע גנים בעוד שכל הגופים האחרים שהשתתפו במפגן הופיעו בסרט.

כמרכז אני מציע שבהגדרה של המונח "יומן ישראלי", במקום המלים, "מאורעות משטחי החיים בישראל שיש בהם, לדעת הרשות המוסמכת, ענין לציבור או לחלק ממנו", יאמר: "מאורעות משטחי החיים בישראל שיש בהן ענין לציבור".

ועוד נקודה שתמיד שומה עלי לעמוד עליה — תמיד אני צריך להגן על השרים, אם זה שרה-פנים או שר אחר. אינני יודע מה מקורה של החשדנות בקרב הממשלה; למה צריך להיות כתוב בחוק, "שר" בלי פירוש. אם לפי דעת הממשלה צריך ביצוע החוק להיות בסמכותו של שרה-החינוך והתרבות, יש לציין בפירוש, שרה-החינוך והתרבות, ואם לפי דעתה צריך הביצוע להיות בסמכותו של שרה-פנים, יש לכתוב "שרה-פנים". ריבוי סמכויות אינו אלא גורם טירחה יתרה לאזרח, ולמה להשאיר את הכפילות ולכתוב "כל שר"?

סעיף 15 מאפשר לאשר סרט אף-על-פי שפחות מ-80% מארכו צולמו והוקלטו, פותחו ועובדו בישראל; זאת אומרת, כל הסרט נעשה בחוץ-לארץ ושרק חלקו עובד כאן. לעומת זאת נצטרך בסעיף 1 כי "סרט ישראלי" — סרט קולנוע שלפחות 80% מארכו צולמו, הוקלטו, פותחו ועובדו בישראל".

ולא תהיה לשר ולא למועצת הסרט השפעה על בחירתם. והשר שוב לא יהיה חפשי לשנות; הוא צריך לפנות לגופים והם ימנו את נציגיהם. חבריהכנסת ארם הציג את העקרון של נציגויות, ואם יש עקרון של נציגויות ישירות של גופים, מה תועלת יש בכך אם השר יצא למועצת הסרט את מי הוא צריך למנות? לפי הצעת חבריהכנסת ארם אין הוא יכול למנות כל-עיקר, הוא יצטרך לקבל את האגשים שגופים מסר ימים יציעו לו.

על-כן אין מקום להסתייגות זו, ואני מציע לא לקבל גם אותה.

הסתייגותו של חבריהכנסת ארם לסעיף 9 מיותרת ויש להסירה. אני אומר זאת בהסכמת חבריהכנסת ארם, כי היא נמצאת למעשה בסעיף שנתווסף לחוק עצמו.

חבריהכנסת מגוריכהן מתנגד למתן אפשרות למועצת הסרט להכיר כסרט ישראלי סרט ש-80% של ארכו ולא הוקלט ולא הוסרט בישראל, והוא עצמו נתן נימוק משכנע ביותר לדחיית הסתייגותו. נכון הדבר, שייתכן שיוסרטו סרטים היסטוריים על מאורעות והתרחשויות של דברי ימינו שקרו מחוץ לארצות ארצנו, ואין אפשרות שכל 80% יוסרטו בישראל. יש אפוא, חבריהכנסת מגוריכהן, להשאיר קצת אשראי למועצת הסרט המורכבת מאנשי ציבור, שהיא לא תיתן מעמד של סרט ישראלי לסרט של "פוקס", אלא רק לסרט הראוי לתואר זה. לכן אין מקום להסתייגות זו.

חבריהכנסת ארם רוצה שמועצת הסרט תהיה מורכבת מנציגים של גופים, גופים ארגוניים-ציבוריים ומקצועיים. הכונה לסעיף 21. אולם מועצת הסרט אינה צריכה להגן על אינטרסים של יצרנים ומציגים או גופים אחרים, אלא מתפקידה לשמש ועדה מיעצת לשר מבחינה אסטימית, אמנותית ותרבותית. לכן אין מקום לנציגים של איגוד זה או אחר, ואין החוק מתכוון להבטיח מעמד חוקי לאיגוד זה או אחר, כי יכולים להיות באותם החוגים המקצועיים שמהם מרכיב המסחייג את מועצת הסרט שני איגודים או שלושה איגודים מקבילים המטפלים בסרט. בהצגות וכו'. משום כך יש להשאיר את ההחלטת השר, והשר מוגבל על-ידי כך שהוא יכול למנות את מועצת הסרט רק מאנשי חינוך, תרבות, מסופים רים ואנשים מומחים לעניני קולנוע — מבקרים וכ'צא בזה.

אם אין ברצוננו להפוך את מועצת הסרט לגוף מסוכך וכבד שקשה יהיה לנסונו ובמקום ליעץ לשר ימשיך בדיונים כבדים וממושכים — חושבני שמוטב לנו להשאיר מספר מצומצם של חברים, לפי הצעת הוועדה.

בתוספת להסתייגות אלו, הונחו על שולחן הכנסת הסתייגויות של חבריהכנסת ישעיהו, שהן למעשה סמליות. הוא מציע להחליף כל תאריך אורחי המופיע בחוק זה בתאריך עברי. אני חושב שחלק גדול מחברי הבית מתייחסים באהדה רבה להפגנה כזאת לכבד את הלוח העברי. אבל מה נעשה, שבעונותינו הרבים כל חיינו המדיניים וכל החוקים בנויים על התאריך האזרחי. גם תקציב המדינה מבוסס על תאריך מסויים שאינו תאריך ישראלי. אני חושב שרבים מאד היו מקבלים בברכה העברה ללוח העברי. על כל פנים, כל מקבלי שכר ומשכורת חיי שמתחם על כך, כי מזה צפויה תוספת מסוימת במשך חשנה. אבל סדר חיינו נקבע בצורה כזאת שהתאריכים הרשמיים בטעולות המדיניות והכלכליות מתבססים על הלוח האזרחי.

על-כן, חבריהכנסת, אני מבקש בשם רוב הוועדה לדחות את הסתייגויות ולקבל את הצעת הוועדה.

כעת, כיושב-ראש הוועדה, אני רוצה לענות לחברים המסתייגים. מה שהודעתי בשמי כחבר-הוועדה יכול לשמש תשובה גם לחבריהכנסת מגוריכהן; אם כי אני מסכים אתו בהחלט בקשר להכרח למנוע מטעם המדינה דריסת-רגל לתעמולה פוליטית ומפלגתית במכשירים תרבותיים והינוכיים. אבל, כאמור, דבר זה צריך לבוא על תיקונו בהזדמנות אחרת.

חבריהכנסת מגוריכהן מתנגד לסעיף האומר, שמה שיש בו ענין לחלק מן הציבור, רשאי לבוא בקהל כיומן ישראלי. אולם הוא בעצמו סחר את דבריו בדברי הנמקתו. הוא הביא דוגמה של סרט שצולמה בו התלוכה של גוף ציבורי, בעוד שארגון אחר שהשתתף באותה התלוכה לא צולם. אם חבריהכנסת מגוריכהן נתון לפי החוק את האפשרות להכניס ליומן דברים הקשורים בהתענינות חלק של הציבור בלבד, הרי יש לו אפשרות לערער על-כך במקרה שלא בא הוא על סיפוקו. אם חבריהכנסת מגוריכהן עומד על-כך שיש לצלם ולהציג רק ענין הנוגע לציבור כולו והמענין את הציבור כולו או את רובו, הרי זה כבר ענין אחר, כי הוא מצדיק את הקיפוח שעליו הוא קובל.

שנית, אסור לנו להוציא את הפיסקה "חלק של הציבור". כי נניח שתוצג ביומן תחרות כדור-רגל, יש הרבה יהודים שאינם מתעניינים בכדור-רגל. זהו ענין רק לחלק של הציבור. אבל אם פיסקה זו לא תהיה בחוק, אפשר יהיה לאסור במשפט הצגת תחרויות כדור-רגל, או נגיד, יסריטו תערוכת בולאם — זה יכול להיות דבר מענין מאד, אבל רק לחלק מן הציבור. והוא הדין בהפרחת דאונים. ודאי שאין זה ענין לכל הציבור. אי-אפשר אפוא לצמצם דברים אלה ולקבוע תנאי של ענין לציבור כולו, כי אז חוששני שלא יהיה שום יומן שיוכל להתאים, בכל תמונותיו, לכל הציבור.

חבריהכנסת מגוריכהן מתנגד לחשדות שהחוק קובע אותה לכאורה, הוא רוצה לקבוע בדיקת את השר שיהיה ממונה על ביצוע החוק. אבל הוא בעצמו נמקם זאת בחשדנות משלו. מקובל בחוק שהממשלה היא סובריגית ורשאית לקבוע את השר שיהיה ממונה על חוק מסויים. אין אנו חוששים שבגלל חשדות כלפי חשדות נצטרך לשנות כאן מן הנהגה.

חיים מגוריכהן (תנועת התרבות):

שמעת מפי חבריהכנסת אסף...

אלימלך רימלט (יו"ר ועדת-המשנה לחוק לעידוד הסרט הישראלי):

חבריהכנסת מגוריכהן, יש לי זכרון טוב ואני שומע וזוכר, אך אין זה יכול לקלקל את צורת גישתי האובייקטיבית לחוק המדינה.

על-כן, אני אומר: נשאיר לממשלה את הקביעה, והיא תקבע או את שר-הפנים או את שר-החינוך והתרבות או שר אחר. ואנחנו מציעים להשאיר אותו נוסח בחוק, כפי שהוגש לנו על-ידי הממשלה בקריאה הראשונה.

אשר להסתייגות של חבריהכנסת ארם, שנזמקה כאן על-ידי חבריהכנסת ריפתין, הרי יש כאן סתירה מיניה וביה, מפני שחבריהכנסת ארם, כלומר חבריהכנסת ריפתין, מעוניינים לצמצם קצת את סמכויות השר כדי להבטיח דמוקראטיזאציה מסויימת לפי הבנתם. אם כך, לא יוכל המסחייג להציע שוועדת הביצוע שבחוק תמנה לאחר שהשר יוועץ במועצת הסרט, כי חבריהכנסת ארם מחייב את השר למנות את חברי ועדת הביצוע מתוך גופים מסויימים, שהם ישלחו את נציגיהם לוועדה,

היו"ר י. שפרינצק :

אנו ניגשים להצבעות.

הצבעה

התיקון של חברה הכנסת ת. מגוריכהן לסעיף 1 לא נתקבל.

סעיף 1 בנוסח הוועדה נתקבל.

סעיף 2 בנוסח הוועדה נתקבל.

התיקון של חברה הכנסת מ. ארם לסעיף 3 לא נתקבל.

סעיף 3 בנוסח הוועדה נתקבל.

התיקון של חברה הכנסת מ. ארם לסעיף 4 לא נתקבל.

סעיף 4 בנוסח הוועדה נתקבל.

סעיפים 5, 6 בנוסח הוועדה נתקבלו.

הצעת חברה הכנסת ת. מגוריכהן, למחוק את סעיף 7,

לא נתקבלה.

סעיף 7 בנוסח הוועדה נתקבל.

סעיף 8 בנוסח הוועדה נתקבל.

הצעת חברה הכנסת מ. ארם, להוסיף פסקה בסוף

סעיף 9, לא נתקבלה.

סעיף 9 בנוסח הוועדה נתקבל.

סעיפים 10, 11, 12 בנוסח הוועדה נתקבלו.

הצעת חברה הכנסת י. ישעיהו, לציין תאריך עברי

במקום תאריך אזרחי בסעיפים 13 ו-14, לא נתקבלה.

סעיפים 13 ו-14 בנוסח הוועדה נתקבלו.

הצעת חברה הכנסת ת. מגוריכהן למחוק את סעיף
15 לא נתקבלה.

סעיף 15 בנוסח הוועדה נתקבל.

סעיף 16 בנוסח הוועדה נתקבל.

הצעת חברה הכנסת מ. אונא, לכתוב בסעיף 17 במקום
המלים "במקום כל עונש אחר" "נוסף לכל עונש
אחר", לא נתקבלה.

סעיף 17 בנוסח הוועדה נתקבל.

סעיף 18 בנוסח הוועדה נתקבל.

הצעת חברה הכנסת י. ישעיהו, לציין תאריך עברי
במקום תאריך אזרחי בסעיפים 19 ו-20, לא נתקבלה.

סעיפים 19 ו-20 בנוסח הוועדה נתקבלו.

התיקון של חברה הכנסת מ. ארם לסעיף 21 בדבר
הרכב המועצה לא נתקבל.

סעיף 21 בנוסח הוועדה נתקבל.

הצעת חברה הכנסת מ. ארם לנסח את סעיף 22 :
"מספר חברי המועצה למעט היושבי ראש יהיה לא
פחות משבעה ולא יותר מעשרה" לא נתקבלה.

סעיף 22 בנוסח הוועדה נתקבל.

סעיף 23 בנוסח הוועדה נתקבל.

סעיפים 24, 25, 26, 27, 28 בנוסח הוועדה נתקבלו.

חוק לעידוד הסרט הישראלי, תשי"ד—1954 נתקבל.